

Pressiteade

Luxembourg, 1. märts 2023

Audiitorid kutsuvad üles ELi keerukat finantsmaastikku lihtsustama

- o *Viimase 15 aasta jooksul on ELi eelarveväliste rahastamisvahendite arv mitmekordistunud, mis on muutnud ELi finantsmaastiku keerulisemaks*
- o *Mõningate selliste rahastamisvahendite puhul on nende tulemuslikkuse auditeerimine puudulik ja Euroopa Parlament nende üle järelevalvet ei tee*

Euroopa Kontrollikoja uue aruande kohaselt on aastakümnete jooksul ELi finantsmaastiku loomise killustatud lähenemisviis muutnud finantsmaastiku ülesehituse ebaühtlaseks ja liialt keerukaks ning avalikkuse ees ainult osaliselt aruandekohustuslikuks. Finantsmaastiku keskmes on ELi eelarve, kuid see hõlmab üha rohkem eelarveväliseid ja hübriidinstrumente. Nende uute vahendite arv on viimase 15 aasta jooksul mitmekordistunud ning audiitorid soovivad teha täiendavaid jõupingutusi nende konsolideerimiseks.

„Euroopa Parlament on kirjeldanud ELi praegust finantsmaastikku kui ELi eelarvet ümbritsevate fondide ja rahastamisvahendite „galaktikat,“ ütles auditit juhtinud kontrollikoja liige François-Roger Cazala. „Kuigi nende loomine on olnud põhjendatud, usume, et tõhususe ja läbipaistvuse suurendamiseks on vaja täiendavat lihtsustamist ja aruandekohustust.“

Audiitorid analüüsisid, miks on suurenenud selliste mitmekesiste vahendite arv, mis ei ole ELi eelarvesse täielikult integreeritud. Audiitorid leidsid, et enamikul juhtudest põhjendati rahastamisvahendi loomist väljaspool eelarvet selle loomise ajal valitsenud õiguslike, poliitiliste või majanduslike asjaoludega. Finantsabi andmiseks kasutatavad laenuinstrumentid tuli näiteks välja töötada väljaspool ELi eelarvet, sest eelarve piires ei ole laenuvõtmine võimalik. Need vahendid loodi peamiselt selleks, et reageerida võimalikult kiiresti kriisidele (näiteks 2010. aastal oli viivitamata vaja eraldada raha Kreekale ja reageerida riigivõlakriisile).

Kuigi rahastamisvahendite loomine oli põhjendatud, ei tehtud paljude vahendite puhul asjakohast eelhindamist: valitud ülesehitust (sealhulgas nende eelarvevälist asetust) ei toetatud enamikul juhtudel asjakohaselt mõjuhindamiste või sarnaste eelhindamistega. Audiitorite sõnul ei võimalda see näidata, et eelarvevälise vahendi loomine oli parem kui ELi eelarve kasutamine, ning et kavandatav rahastamisvahend oli ka kõige tõhusam rahastamisvahend.

Rahastamisvahendite muud elemendid on väga erinevad, mis suurendab keerukust: näiteks sarnaste laenuinstrumentide juhtimiskord on erinev, isegi kui selleks oli vähe põhjust. Erinevad on ka rahastamisallikad ja võimalike kohustuste tagamise viis.

Avalik kontroll tagab rahastamisvahendite õiguspärasuse, põhjendatuse ja aruandekohustuse, kuid ELi finantsmaastiku üle ei tehta põhjalikku järelevalvet. Audiitorid soovivad kokku koguda ja avaldada

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja eriaruande põhisõnumid. Eriaruanne on tervikuna kättesaadav veebisaidil eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

konsolideeritud ja täieliku teabe kõigi rahastamisvahendite kohta. Kuigi Euroopa Komisjoni hiljuti vastu võetud eelarve läbipaistvuse aruanne on positiivne samm, ei hõlma see kõiki rahastamisvahendeid. Lisaks on lünk kontrollikoja auditiõigustega hõlmamata vahendite tulemuslikkuse auditis ning ka Euroopa Parlamendi järelevalve ei ole täielik. See tekitab kontrollilünga, kuna avaliku kontrolli laad või ulatus ja seega ka aruandekohustus võivad varieeruda sõltuvalt kasutatava rahastamisvahendi liigist.

Audiitorid märgivad, et ELi eelarve paindlikkus on finantsraamistiku 2021–2027 raames suurenenud, mis peaks võimaldama ELi eelarvest paremini katta konkreetseid ja ettearvamatuid vajadusi ning vähendada vajadust luua spetsiaalseid instrumente. Edusamme tehti ka mitut liiki rahastamisvahendite ELi eelarvesse konsolideerimisel. COVID-19 kriisile reageerimise tulemusena loodi siiski kaks uut vahendit (TERA ja taasterahastu „NextGenerationEU“) ning lihtsustamise potentsiaali ei ole veel täielikult ära kasutatud, eelkõige nende vahendite puhul, millega antakse rahalist abi liikmesriikidele või mõnele ELi mittekuuluvale riigile. Audiitorid soovivad Euroopa Komisjonil teha ettepanek integreerida moderniseerimisfond ELi eelarvesse ning integreerida ja konsolideerida olemasolevad finantsabi instrumendid.

Selgitav taustteave

Valdavat osa ELi eelarvest kasutatakse kuluprogrammide finantseerimiseks, mida rahastatakse või mille jaoks vahendeid eraldatakse ELi eelarve planeerimise raames (nn mitmeaastane finantsraamistik). Kontrollikojal on täielikud auditeerimisõigused kogu ELi eelarve suhtes. Aruandes käsitletakse peamiselt ELi eelarvest väljapoole jäävaid rahastamisvahendeid, mida saab kasutada uue tegevuse alustamiseks ajavahemikul 2021–2027 või mis loovad ELile või liikmesriikidele jätkuvalt märkimisväärseid varasid või potentsiaalseid kohustusi. Kontrollikojal on ka auditeerimisõigused mitme käesolevas aruandes analüüsitud vahendi puhul, aga mitte kõigi puhul. ESM, EFSF ja EIP kasutavad erasektori välisaudiitorit, nagu ka Euroopa rahutagamisrahastu ja moderniseerimisfond, aga nende kohta ei ole veel auditiaruannet koostatud, sest need loodi alles hiljuti. Kreeka laenulepingu puhul on auditeerimisõigused laenu andvate ELi liikmesriikide kõrgeimatel kontrolliasutustel. Kontrollikoda on oma varasemates väljaannetes soovitanud, ning rõhutab ka käesolevas aruandes, et ELi poliitika igasuguse rahastamise suhtes tuleks kohaldada avaliku sektori auditeerimisvolitusi ning et kontrollikoja jaoks tuleks teha ülesandeks auditeerida kõiki asutusi, mis on loodud väljaspool ELi õiguskorda sõlmitud lepingute alusel, et rakendada ELi poliitikat. Ka Euroopa Parlament on nõudnud kontrollikoja suuremat osalemist nende instrumentide auditeerimises ning Euroopa Kontrollikoda on nõudnud suuremat Euroopa Parlamendi poolset järelevalvet.

Eriaruanne 05/2023: „ELi finantsmaastik – keeruline moodustis, mis vajab lihtsustamist ja paremat aruandekohustust“ on kättesaadav [Euroopa Kontrollikoja veebisaidil](#).

Pressikontakt

Kontrollikoja pressibüroo: press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 691 553 547
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 621 552 224
- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 691 551 502